

De toekomst van Buitenveldert

Van Eesterengesprek Buitenveldert
#04 9 december 2014

Van Eesterenmuseum
Amsterdam

De toekomst van Buitenveldert

Maurits de Hoog

Verbinden en ontsluiten	4
Veel water en groen	5
Doorgaande fietsroutes	7
De Zuidas	8

Sebastiaan Capel

inbreien en optoppen	10
Transformatie	12
Vragen uit de zaal	13
Colofon	14

Maurits de Hoog
is stedenbouwkundige
voor de Dienst Ruimte-
lijke Ordening van de
gemeente Amsterdam

Sebastiaan Capel
is bestuursvoorzitter van
het Dagelijks Bestuur
van stadsdeel Zuid,
waar Buitenveldert ook
onder valt. Hij studeer-
de stadsgeografie en
houdt zich dus bezig
met de relatie tussen
de mens en zijn
omgeving.

Concrete plannen voor een herstructurering van Buitenveldert liggen er niet. Maar met de komst van de Zuidas en de krimp van de bevolking gaat er ongetwijfeld het een en ander veranderen. Maurits de Hoog, stedenbouwkundige voor de Dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente Amsterdam, en Sebastiaan Capel, stadsgeograaf en voorzitter bestuurscommissie stadsdeel Zuid, gingen op 9 december in op de vraag hoe Buitenveldert zich in de nabije toekomst zal ontwikkelen. 'Buitenveldert is geen IJburg; veranderingen zijn alleen mogelijk binnen de bestaande kaders.'

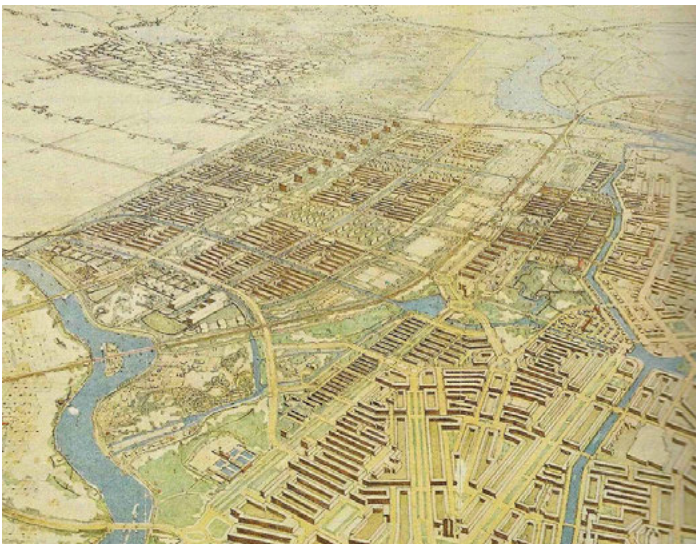

*Floriade 1972.
Zicht op het reuzenrad
en de flats aan de
Europaboulevard.
Foto Hans Peters / Anefo*

Maurits de Hoog: verbinden en ontsluiten

Kijk je naar de ontwerptekeningen van de *Zuidelijke Uitbreiding* zoals de plannen voor Buitenveldert werden genoemd, dan valt op dat de woongebieden grotendeels gerealiseerd zijn zoals ze in de jaren dertig waren bedacht. 'Alleen in de hoofdstructuur zijn flinke veranderingen doorgevoerd. Rijksweg 3, de snelweg naar Rotterdam, is er bijvoorbeeld niet gekomen. In het Algemeen Uitbreidingsplan was op de plaats waar nu de RAI ligt een park met veel water gepland, net als in Berlages Plan-Zuid. De RAI was gepland op de plaats van het huidige Amstelpark. Deze wijzigingen zorgen ervoor dat Buitenveldert niet vanzelfsprekend is aangetakt op de stad'.

'De torens van Dudok en Bijvoet aan de Van Nijenrodeweg; dat soort projecten moet je koesteren.'

*Projectie AUP in
vogelvlucht.
Dienst der Publieke
Werken, 1935.*

Veel water en groen

‘Wat het groen betreft ligt Buitenveldert echt het gunstigst van alle uitbreidingswijken.’ stelt Maurits de Hoog. Buitenveldert wordt in het oosten begrensd door de Amstel en in het westen door het Bosplan. Later kwam daar het Amstelpark nog bij. Van het begin af aan was Buitenveldert een chiquere wijk dan andere stadsuitbreidingswijken. Dat zie je ook aan het type woningbouw en de lagere dichtheid.’

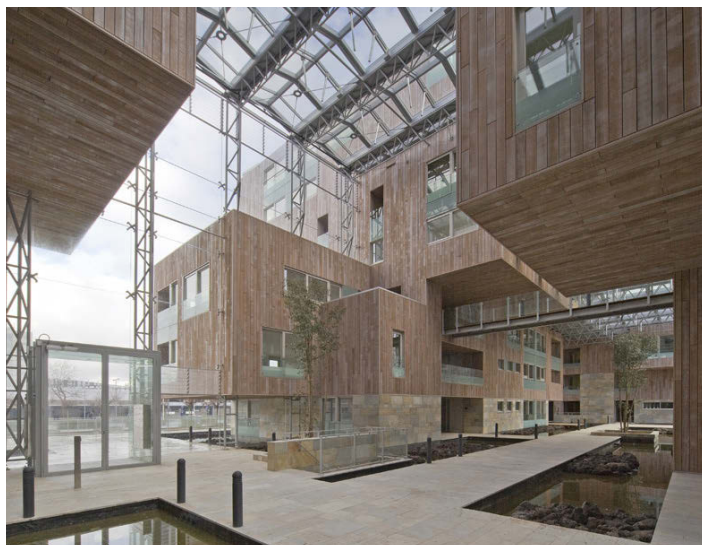
Tot een paar jaar terug werd in het kader van stedelijke vernieuwing altijd meteen aan sloop-nieuwbouw gedacht. Ook als het ging over naoorlogse wijken uit de jaren 50 en 60. Maar voor de wat duurere sector bestond daar weinig reden voor. ‘Inmiddels zie je dat ook veel corporatiewoningen zijn overgegaan naar de vrije sector of zijn verkocht. Er wordt dus nauwelijks gesloopt, en dat is vaak maar goed ook.’ zegt De Hoog, en noemt een paar voorbeelden. ‘Neem de gestapelde woningen met garages onderin naar ontwerp van Mart Stam, of de villa’s aan het water uit het begin van de jaren 70. Of denk aan de torens van Dudok en Bijvoet aan de Van Nijenrodeweg, inmiddels schuilgaand achter de platanen, met hun fantastische uitzicht. Dit soort projecten moet je koesteren.’

Flats en bomen aan de Van Nijenrodeweg van W.M. Dudok

Als er al iets gaat veranderen in Buitenveldert, dan gaat het volgens Maurits de Hoog om kleine interventies. 'Villakavels worden geïntensiveerd. Soms wordt een blok vervangen of getransformeerd, zoals onlangs het Crystal Court of de CityPads aan de Heenvlietlaan. Ook kerken en sommige scholen zullen misschien een andere functie krijgen. De stadsdeelwerf in het park ziet er nu al uit als een museum en dat is misschien geen gek idee. Aan de Van Boshuizenstraat liggen nog wel open plekken, die nu gebruikt worden als trapveldje of voor kunst. De Europaboulevard wordt nooit meer doorgetrokken, zoals ooit was bedacht. De inrichting van het gebied bij die rotonde kan beter, bijvoorbeeld met ruim zicht op de molen en het water van de Amstel.'

'De stadsdeelwerf in het park ziet er nu al uit als een museum en dat is misschien geen gek idee.'

Het Crystal Court tussen het Gijsbrecht van Aemstelpark en het Gelderlandplein. Het ontwerp van Tangram Architecten won de Amsterdamse Nieuwbouwprijs 2010

Doorgaande fietsroutes

Goede verbindingen zijn belangrijk voor de inbedding in de stad en de relatie met het omliggende landschap.

'Dat kan nog flink verbeterd worden,' vindt De Hoog.

'De randen van Buitenveldert, aan het Amsterdamse Bos, de Amstel en de Kalfjeslaan, zouden veel beter voor fietsers en wandelaars ontsloten moeten zijn; goed bereikbaar vanuit de buurten.'

'Het belang van de A.J. Ernststraat zal toenemen,' denkt De Hoog, 'ook als doorgaande fietsroute.' Hij stelt zich voor dat die route wordt doorgetrokken naar de Amstel – dóór het Amstelpark – de stad in. De zuidkant van het park zou wandelgebied kunnen blijven. Bij een stemming in de zaal blijkt 60 procent van de aanwezigen hier ook vóór te zijn.

'Buitenveldert én de Zuidas moeten allebei meer bij de stad gaan horen!'

*'Jammer dat de toegang tot het Amstelpark zo verstopt ligt. Een doorgaande fietsroute zou er meer bekendheid aan geven. En waarom niet een jaarlijks wisselend paviljoen, zoals het Serpentine Pavilion in het Londense Hyde Park?'
Ontwerp 2013: Digital Matrix van Sou Fujimoto. Foto Dezeen*

De Zuidas

De vierde rand, de Boelelaan met de universiteit en de Zuidas, is natuurlijk het meest in beweging. Tegen de woonbuurt in de luwte wordt hier nu het *central business district* van Nederland gebouwd. Aanvankelijk leek het erop dat het vooral een gebied met veel kantoren zou worden, maar nu wordt ook op de Zuidas aan meer woningbouw gedacht. 'Dat schuurt natuurlijk. Het brengt meer leven in de brouwerij en zal er ongetwijfeld toe leiden dat in het gebied ten zuiden van de Boelelaan en de VU ook meer stedelijke functies zich zullen vestigen. De noordzijde van Buitenveldert rond de A.J. Ernststraat kan een soort *off-Zuidas* worden. Daar is het veel leuker dan op de Zuidas zelf.'

'De grootste opgave hier is te zorgen voor vanzelfsprekende verbindingen vanuit Buitenveldert, door de Zuidas naar Plan Zuid. Dit hele gebied moet veel beter worden aangehecht aan de stad. Misschien moeten we ook trams gaan doortrekken tot aan het Gelderlandplein of de Bosbaan.'

De verbindingswegen van Buitenveldert naar de stad: de Amstelveenseweg, de Parnassusweg, de Beethovenstraat en de Europaboulevard

De Beethovenstraat verbindt de Zuidas bijvoorbeeld met de Ceintuurbaan en het Museumplein. 'Van alle verbindingen naar de stad is dit toch de meest problematische. Dat heeft alles met de achtereenvolgende verandering van de plannen te maken. Wat er nu ligt is destijds niet als verbinding bedacht. De Beethovenstraat kan natuurlijk het nieuwe Damrak worden. Maar vooral het stuk tussen het Amstelkanaal en de Boelelaan is nu een drama. En waarom verdwaaal ik iedere keer als ik vanaf de RAI naar de Prinses Irenestraat probeer te komen? Kan hier niet een fatsoenlijke doorgaande fietslaan gemaakt worden?'

'In de crisis zijn veel plannen stilgelegd.

Nu het weer wat beter gaat in de stad, zou er toch ingezet moeten worden op een flinke kwaliteitsprong. Buitenveldert én de Zuidas moeten allebei meer bij de stad gaan horen!'

Sebastiaan Capel: inbreien en optoppen

'Zuid staat onder druk. Iedereen wil er wonen, werken, naar school en recreëren. Dan is het aan ons, de overheid en de politiek, om keuzes te maken in de noodzakelijke maatschappelijke functies. Dat is niet altijd makkelijk. Kerken zijn bijvoorbeeld een heikel punt. Van woningen blijven we af, die zijn schaars, met name woonruimte in de vrije sector die betaalbaar is voor de middeninkomens. Maar een functiewijziging van kantoorruimte naar een andere functie, juicht dit college toe.'

'Buitenveldert is geen IJburg; veranderingen zullen, denk ik, alleen gebeuren binnen de bestaande kaders. Het wordt geen kwestie van sloop-nieuwbouw maar eerder van *inbreien en optoppen*.'

Sebastiaan Capel is als Bestuursvoorzitter van het Dagelijks Bestuur van stadsdeel Zuid betrokken bij het reilen en zeilen van Zuid en Buitenveldert. Hij studeerde stadsgeografie en houdt zich dus bezig met de relatie tussen de mens en zijn omgeving. 'De grachtengordel is ontstaan, Buitenveldert is bedacht. Het is ook nog redelijk uitgevoerd zoals het bedacht was, en de afgelopen vijftig jaar vrijwel hetzelfde gebleven.' De zaal stemt in met deze observatie. De kracht van de tuinsteden Buitenveldert en Nieuw-West is dat het stedelijk leven zich concentreert in de doorgaande routes, winkelstraten met gemengde maatschappelijke functies, maar dat het daarachter rustig is.

'Van woningen blijven we af, die zijn schaars.'

Veel zal ook in de toekomst hetzelfde blijven, maar er gaat natuurlijk wel het een en ander veranderen. Er komt steeds meer te huur in de vrije sector. 'Wat te denken van de komst van 800 studenten in de Ravel Residence? Wat gaan die voor impact hebben? Komen ze samen voor de *vrijmibo* met krijstreep en naaldhak of blijven ze in de stad?' Ook ruim 300 flats aan de Boelelaan zijn gerenoveerd, verhuurd of verkocht aan nieuwe - jonge - mensen. Wat gaat dat betekenen voor de voorzieningen? Laat de verhuurder twee kamers reserveren voor een student journalistiek en antropologie en vraag ze die ontwikkeling te beschrijven. Dat is razend interessant!'

'Vraag twee studenten die ontwikkeling te beschrijven. Dat is razend interessant!'

Impressie Ravel Residence. Het studentencomplex biedt zelfstandige studentenwoningen met voorzieningen zoals een supermarkt, grand café, uitzendbureau, fietsenmaker en wasserette. De tijdelijke (12 jaar) voorziening is gebouwd volgens een modulair bouwconcept.

Transformatie

Er zijn ook plekken die wél kunnen veranderen. 'Uiteraard het liefst in samenwerking met private partijen. Zoals een hotel en zoals is gebeurd bij het Crystal Court. Maar ook vanuit het stadsdeel wordt flink geïnvesteerd in de openbare ruimte. Winkelcentrum Rooswijck kreeg onlangs een opknopbeurt. Buitenveldert is een plek die dat verdient.'

De sporthal aan de Boelelaan - 'die nare blokkendoos' - wordt gesloopt. Daarachter is nu al het eerste gedeelte van Kindercampus Zuidas geopend. Het tweede deel komt op de plaats van het sportcentrum, het eerste deel schuift dan naar de weg toe. 'Met 650 nieuwe woningen op de Zuidas zal de vraag naar kinderopvang en onderwijs nog verder toenemen. De Kindercampus Zuidas biedt beide, en dat ook nog tweetalig. Buitenveldert verjongt!

*Kindercampus Zuidas.
Ontwerp Hund Falk
Architecten en Fact
architects.
Foto Jeroen Meijer
Onder: bouwfasen
Kindercampus 1,
sloop sportcentrum
en Kindercampus 2
en aanleg slotgracht.*

Vragen uit de zaal

De Zuidas met die kale legoblokken, waar je ook nog eens wegwaait, hoe geslaagd vindt de gemeente dat zelf eigenlijk?

Maurits de Hoog: 'De Zuidas komt voort uit de hoogtijdagen van vóór de crisis; elk bedrijf een eigen pand met zijn naam groot op het dak. Aan dat type huisvesting zal de komende decennia veel minder behoefte zijn. Zodra het is afgeschreven, in 20 à 30 jaar, ontstaat er ruimte voor iets nieuws. Anderzijds; als je het vergelijkt met de ontwikkeling van kantorenwijken in andere grote steden, ligt het heel dicht bij de stad. La Défence bij Parijs, of Canary Wharf bij Londen. Maar ook als je kijkt naar The City in Londen, waar de hele oude binnenstad voor is neergehaald, is het een zegen voor Amsterdam dat dat niet gebeurd is.'

Het nieuwe Rozenoord monument - ter nagedachtenis aan de slachtoffers van het fusillement in voorjaar 1945 - bestaat uit honderd lege stoelen met daarop de namen van de geëxecuteerden. Het monument komt naast de heemtuin in het Amstelpark en vervangt de anonieme plaquette die plaats moet maken voor de verbreding van de A4. Het ontwerp is de winnende inzending van de Israëliisch-Nederlandse kunstenaar Ram Katzir op de ontwerpwedstrijd van stadsdeel Zuid.

Maurits de Hoog stipte even de moeilijkheden aan in de verbinding tussen Buitenveldert en de Beethovenstraat. Maar langs de Amstelveenseweg en de Parnassusweg is het ook nog steeds zandhappen. Zijn er plannen om die verbindingswegen te verstedelijken?

Maurits de Hoog: 'Dat stuk bij de rechtbank aan de Parnassusweg waar de weg omhoog gaat, dat moet een keer op de schop. Hopelijk wordt het dan een vanzelfsprekende route. Ook met het waterleidingbedrijf aan de Amstelveenseweg zal op een dag wel iets gebeuren. De VU-campus en de Valeriuskliniek zullen daar ook wel meer leven geven. Maar de afrit van de A10 daar, en aan de Europaboulevard, daar komen we nooit meer vanaf. De ene verbindingsweg is nu eenmaal meer voor fietsers en voetgangers, de andere meer voor auto's.'

Sebastiaan Capel: 'Als overheid kun je de markt nu eenmaal niet helemaal naar je hand zetten. Zo dachten wij aan de IJ-oeveren als locatie voor een business district, maar de bedrijven kozen de Zuidas. Wat dat betreft geef ik de Beethovenstraat als verbindingroute naar de stad de meeste kans.'

*De Zuidas in aanbouw,
2011.
Foto Massimo Catarinella*

Ik ervaar de Zuidas steeds meer als een obstakel. Lijn 51 wordt doorgeknipt en reizigers worden gedwongen om over te stappen. Vroeger kon je via de Minervalaan door het station fietsen. Door Ravel en een slotgracht is ook de fietsroute naar de Beethovenstraat getorpedeerd. Op de prachtige autovrije fietsroute van het Amsterdamse Bos naar Abcoude is een kantoor van Stibbe gezet.

Sebastiaan Capel: 'In het eindbeeld komen er juist verbindingen bij. Er komt een nieuwe passage door het station, er komt een verbinding door de Vivaldilaan en het Piet Kranenbergpad. U hebt gelijk dat ook in de tussentijd de verbindingen goed en vooral veilig moeten blijven. Dat heeft onze aandacht.'

Blijft er wel ruimte voor de lage inkomens in Buitenveldert?

Sebastiaan Capel: 'Steeds minder. De marktdruk is groot, dat houdt in dat de vierkante meterprijs stijgt. Corporaties hebben de inkomsten uit verkoop nodig en verkopen nu eenmaal waar dat het meeste opbrengt. Maar als gemeente hebben we wel de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat het niet onder een bepaalde grens zakt.'

De snelweg gaat bij de Zuidas onder de grond. Daar ontstaat dan weer nieuwe ruimte. Zijn daar al plannen voor?

Sebastiaan Capel: 'Die plannen zijn nog niet concreet, maar ik hoop echt op een recreatieve functie.'

Mautrits de Hoog: 'Eén ding is zeker: in ieder geval een enorme fietsenstalling.'

Colofon

Tekst: Ietswaart Research & Redactie

Beeld: Rechthebbenden van beeldmateriaal kunnen contact opnemen met het Van Eesterenmuseum.

Vormgeving: anoukjohanson.nl

Datum: 9 december 2014

Van Eesterenmuseum **Amsterdam**

Burgemeester de Vlugtlaan 125

www.vaneesterenmuseum.nl

info@vaneesterenmuseum.nl

